

## ¶ Prologus pro Astrolabio

Ingenium dei creator rerum hinc clarissimum  
recte quum solem vocat Inquit Plato in eo libro quum  
eminum intitulatur Qui domus planetarum dicitur  
et perfectus omni stellarum. Vnde omni nascentium  
et vitiis. Loquitur Ambrosius in exameron Tunc di-  
tas dei et vult pulcherrimo est sol, q' recedente  
obscuritas noctis in medium fundatur, p'ncip' sua  
fatis nube deformat hinc diuina providentia lu-  
nam et processu nocti nostras, solis hinc munditias  
et circa hinc corporis mutatioz potissime opatur  
Tunc propter motu sui reboratam Tunc propter ipis  
ad nos immutatam Tunc propter totam p'ly naturam in-  
gram p'ram. Vnde totiq' hinc est nostra Sen-  
tentiis Ambrosius in exameron Item merboru nra  
noz mediq' p'f'cti non deformit qui hinc effectus  
in corporibz non g'nerat. bartholo. de p'p'etate  
reru. Vnde in p'ncipio p'ncipio p'ncipio  
de luna loquens dicit Est quoddam vultu fidez nra  
oportet mediu providere, nra providentia est vultu  
vultu a stupendo. a hoc non est nra propter vultu  
effectu hinc dicitur et p'ncipio quos agit ipis op-  
p'os a g'ntuol. Quapropter nra nra est et m-  
le clero nra fore oppos a g'ntuol hinc fin m-  
reusones. qui ad indolenti fore p'ncipio, renantur  
p'ncipio in interrogatiz clero ab indolenti oppol vel g-  
p'ncipio ipis rogatur in rubore vultu abire p'ncipio  
opendit fin in p'ncipio pro diebz oppol a g'ntuol  
habentibus in mediu est dicitur

## Capitulum primum

Cupiens appellare instrumentum per quod facile  
dies oppore et quatuor possit goni fieri pro  
circulo duplici, id est circumferentia ad planum  
instrumentum manifeste. Demum protrahatur 29  
diametriq; iste linea occulta per totum instrumen-  
tum ita ut tangat circumum illum circumferentia  
Dehinc recipiatur a centro spatium pro rotula fi-  
xa: sicut arbitrium vel beneplacitum: Tunc alia  
pro 9 ducatur limbo usque ad extremum circumum du-  
platum qui circumferentia dicitur: dividatur  
in octo partes: partes singulas puncta<sup>o</sup> in linea  
occulta. Per hoc cum circumo trahantur circuli ex  
vetro centro. Et nota q; supius id est pro 9 circuli  
pro Cypriano stabit: 29 pro his ebdomadaribus  
39 pro n<sup>o</sup> in rotula fixa: 49 pro zodiaco: 5  
pro gradibus: sinus pro n<sup>o</sup> gradum: Omnes q; sigis  
12. Septem pro inscriptione boni et mali: Octo  
pro aurco n<sup>o</sup>

Sequitur de divisione zodiaci iste gradus qui  
debet esse pro 9 in divisione q; ex eo procedunt  
ceteri omnes circuli. Nota q; pro 12 mensib; q;  
tra volueris circumum: nota q; ut iste sit sup-  
ius: per hoc pro n<sup>o</sup> 9: demum pro his circa 9:  
dehinc pro n<sup>o</sup> rate fixe: exhibet q; zodiaco:  
ex nunc pro n<sup>o</sup> gradum: demum pro sigis: per  
hoc pro bono et malo: postremo pro aurco n<sup>o</sup>

## Capitulum 2<sup>o</sup> in zodiaco

Zodiacus circuli qui est 49 dividendo a superioribus  
per omnia tres sibi immediate subpositis simul  
dividatur hoc n<sup>o</sup> 1. Primo quadretur in quatuor  
partes equales: Demum quibus illarum partium dividit<sup>2</sup>  
in tres partes equales: Tunc protrahatur

Linee ex centro ad omnia ista puncta diuisa. Dem  
 unamq; partem illarum in zodiacu diuiditur  
 in duas partes: caputem q;lib; in tres partes  
 diuiditur cōtes: unamq; partem ut p̄q; linee p̄t̄  
 hantur de illis punctis singulis p̄ duo diuisat  
 spacia. Dem unamq; partem illarum in .5.  
 partes cōtes offere r̄r̄um diuide: et unam hanc  
 per unum unum spaciū ad singulos punctos p̄t̄  
 et sic diuisa p̄t̄bit utq; zodiacus. ¶ Et nota  
 pro cautela fiat primo circuli r̄r̄um in medio  
 zodiaci p̄t̄ r̄r̄um ponendo an p̄t̄ r̄r̄um in  
 postione r̄r̄um fiat ofusio in transp̄sca  
 punctorum

**¶ Capitulum tertium de inscrip̄tione r̄r̄um**  
 In primo circulo: zodiaci s̄q; inscribantur gradus  
 unū nigro colore alij albis vel rubes ad unum  
 v̄r̄sum de p̄ncipio. In 2o circulo unū q;  
 dūm: s̄. 10. 15. 20. 25: ḡm̄tudo p̄ t̄m r̄r̄um  
 inscribatur. In 3o scribantur signa q; possunt colo  
 rari ad planetas s̄q; V. S. II. G. R. m̄p̄. 2.  
 m̄p̄. F. Y. m̄. X. In quarto scribantur sig  
 norum proprietates: s̄q; boni: m̄tū. ¶ Et nota  
 pro cautela q; in hys predictis r̄r̄um in semper  
 debz p̄ncipio p̄ p̄ncipio et inscrip̄tione  
 in circulo linea q; primo p̄ncipio s̄q; nō s̄q;

**¶ Quartum de diuisiōe mensurā**  
 Pone neq;ulam ad hoc aptata ex una parti  
 sup̄ r̄r̄um am affigendo: et ex alia parti  
 sup̄ r̄r̄um graduum s̄q; 18. et sic mensura  
 trahendo lineas per omnes q;tuor r̄r̄um et q;  
 unumq; per om̄s quattuor r̄r̄um s̄m̄ in  
 bulam sub̄scriptam

Marcius	31	Pisces	18	50
Aprilis	30	Aries	19	27
Maius	31	Taurus	18	30
Iunius	30	Gemini	14	56
Iulius	31	Cancer	16	32
Augustus	31	Leo	16	2
September	30	Virgo	16	4
October	31	Libra	15	31
November	30	Scorpio	16	44
December	31	Sagittarius	17	18
Ianuarus	31	Capricornus	19	16
februarius	28	Aquarius	20	42

### ¶ Quinta de diuisione dierum mensis.

Dies aut mensium sic diuide. fac circulum  
oculum in medio duorum revolutionum superiorum  
scilicet mensium vel Cestuarum. Et primo diuide mensis  
qui habet dies 30. primo in 6. partes equales. Et  
postea quilibet partem in 5. et habebis illos menses  
diuisos. Sed qui habet dies 31. sic diuide. Per  
primo spatium unum diuisum in 6. partes  
qua iam in proximo fecisti et pone illud  
spatium in 5. mensis: et deinde diuide ut prius  
primo in 6. deinde in 5. et habebis 31. Sed febru-  
arius qui habet 28. dies. diuide primo in septem  
partes. postea quilibet in 4. et habebis diuisum per totum

### ¶ Sextum de inscriptione Cestuarum

In his circulis non artificialiter diuisis describer  
in extremum spatium scilicet Cestua. Insuper in Ianuario.  
Littere diuinales in primo spatio inscribere per unum  
unum scilicet a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z.

Capitulum Septimum de rotula  
fixa gij

Expedita itaq; per unam huiusmodi partem restat ut  
de 2<sup>a</sup> eiusdem declaranda: de magna scilicet rota  
fixa sine volubili. Circa quam tria veniunt scien-  
da. Primo descriptio gij ipsius. 2<sup>o</sup> de eius di-  
mensionibus. Tertio de eius inscriptione. De primo  
Scientia quod si bene et ornate vis habere potest ista  
primo sub rotula signorum sine sub lyra. hoc  
est in extremitate rote magne recipi spatium  
in latitudine calami et fac. vni. circuli du-  
plati pariter causa ex centro instrumenti  
Isto habito considera magnitudinem rotule fixe  
in 2<sup>a</sup> magnitudine hinc volueris. Dem fac:  
circulum pro rotula fixa. Post spatium istud:  
quod est inter rotulam fixam et circulum dupla-  
tum prius factum: accipias, et divide in .4. partes  
primo faciendo linea occulta per medium. Deinde  
a duobus in .4. partes. Primo semicirculos  
ex una parte a vero centro faciendo. Dem ex  
alia parte unum semicirculos: et istos sic faci-  
endo divide una partem de circulis prius facte  
in duas partes: et recipere una partem illarum  
partium et pone ita centrum et ex isto puncto  
divide aliam circuli partem, et habe deum finem.

De tabula de divisione circuli conchulij.

Dividas ipsam per rotula subsequente hoc modo  
Affixa regula in punctario in centro tabule per  
regula prius supra .13. gradus et .10. minuta  
Vnde proinde hinc lineam per primum spatium et  
per ordinem usque ad 90<sup>o</sup> meum totam tabule  
ita in ut numerum, et 82 non excedat

Sequitur Tabula

1

1	0	V	13	10
2	0		26	21
3	1	X	9	31
4	1		22	42
5	2	II	5	52
6	2		19	3
7	3	°	2	14
8	3	69	15	24
9	3		28	35
10	4	Q	11	45
11	4		24	56
12	5	mp	8	6
13	5		21	17
14	6	△	4	28
15	6		17	38
16	7		0	49
17	7	∩	13	59
18	7		17	10
19	8	F	10	21
20	8		23	31
21	9	∩	6	42
22	9		19	52
23	10	mm	3	3
24	10		16	14

*Superius in Gammis*  
Superius  
*Superius in Gammis*  
*Superius in Gammis*

2

25	10	mm	29	24
26	11	X	12	35
27	11		25	45
28	0	V	8	56
29	0		22	6
30	1	X	5	17
31	1		18	28
32	2		1	38
33	2	II	14	49
34	2		27	59
35	3	69	11	10
36	3		24	21
37	4	Q	7	31
38	4		20	42
39	5	mp	3	52
40	5		17	3
41	6	°	0	13
42	6	△	13	44
43	6		26	35
44	7	∩	9	45
45	7		9	45
46	8	F	6	6
47	8		19	17
48	9	∩	2	28

*Superius in Gammis*  
Superius  
*Superius in Gammis*  
*Superius in Gammis*

290  
 290

49	9	15	38
50	9	28	49
51	10	12	59
52	10	25	10
53	11	8	20
54	11	21	31
55	0	4	42
56	0	17	52
57	1	1	3
58	1	14	13
59	1	27	24
60	2	10	35
61	2	23	45
62	3	6	56
63	3	20	6
64	4	3	17
65	4	16	27
66	4	29	38

67	5	12	49
68	5	25	59
69	6	9	10
70	6	22	20
71	7	5	31
72	7	18	42
73	8	1	52
74	8	15	3
75	8	28	13
76	9	11	24
77	9	24	34
78	10	7	45
79	10	20	56
80	11	4	6
81	11	17	17
82	0	0	27

**ii** Capitulum nonum de scriptura  
aurea nra

In rubro infimo immediate circa nota fixam in  
lymbis debet inscribi aurea nra sicut tabula  
subscriptam

1	29	12	1	1	29	27	1	1	20	22	1
2	19	57	12	2	8	57	12	2	13	7	12
2	26	31	4	2	27	31	4	3	1	42	4
3	16	6	15	3	20	17	15	3	24	37	15
4	4	40	7	4	8	51	7	4	13	2	7
4	14	25	18	5	1	36	18	5	5	47	18
5	16	0	10	5	20	11	10	5	25	21	10
6	4	35	2	6	8	45	2	6	12	56	2
6	27	20	13	7	1	30	13	6	22	30	13
7	15	45	5	7	20	5	5	7	11	5	5
8	3	39	16	8	12	50	16	8	3	15	16
8	27	14	8	8	18	14	8	8	22	25	8
9	6	49	19	9	10	50	19	9	15	10	19
9	25	27	11	9	29	34	11	10	3	44	11
10	13	58	3	10	18	8	3	10	22	19	3
11	6	28	14	11	10	54	14	11	15	4	14
11	25	17	6	11	29	28	6	0		39	6
0	18	2	17	0	22		17	0	13	39	17
1	6	37	9	1	10	48	9	1	1	48	9
Signa	Gradus	minuta	Ampli mag	Signa	Gradus	minuta	Ampli mag	Signa	Gradus	minuta	Ampli mag

**Capitulum de rotula soter luc**

fiunt primum in forma quatuor in extremitate duos  
 extendentes se ad extremum circum limbi rotule  
 corpus primum fiunt in rotula solis inferiori  
 quatuor rotule equales eodem in rotula hinc  
 consilium latitudinis equi respiciuntur



in ambabus rotulis Iste factus quadrabit omnes istos  
 annos p̄ omnes annos. Cū vero deinde  
 volueris rotā inferiōrē s̄z solis ungaratur  
 centro rotæ centro tabule hinc dextre q̄ r̄  
 p̄cipiat p̄cipium .V. in zodiaco affigat  
 cum extenso digito sup̄ p̄cipium ~~anale~~  
 sup̄scripto s̄z ut ad nullā partē moueat  
 Annota sup̄iorē rotula s̄z lune pone reglam  
 sup̄ rotam solis in arcu et extenso digito  
 sup̄ p̄cipium .V. q̄ p̄cipi p̄cedat in digi-  
 to et deinde s̄m tabula sup̄scripta v̄q̄  
 dextera p̄cedat: hoc mo: pone lineali tr̄  
 12 grady .V. et 11 minuta cūq̄te flōm  
 et p̄teratū lineas p̄ duos circulos in rota  
 solis s̄o gemuando vsq̄ ad finem

0	13	11	0::		1
0	24	22	1::		2
1	6	34	2:	Juuenis	3
1	8	45	3.		4
2	0	57	4		5
2	13	8	4::		6
2	25	20	5::		7
3	7	31	6:		8
3	19	43	7.		9
4	1	55	8	virile	10

4	14	5	8:	Punctum p[er] p[er] 12. min[ut]a	Juniole	11
4	26	17	9:		12	
F	8	28	10.		13	
5	20	40	11		14	
6	2	57	12.		15	
6	15	3	11:		16	
6	27	14	10:		17	
7	9	26	9:		18	
7	21	31	8.		19	
8	3	48	8:		20	
8	16	0	7:		21	
8	28	11	6:		22	
9	10	23	5:		23	
9	22	43	4.		24	
10	4	46	4		25	
10	16	57	3:		26	
10	29	9	2:		27	
11	11	21	1:		28	
11	23	31	0		29	

**Capitulum. II. pro lunario foraminis**

Si vis forare foramen ad videndum in tra lunae  
 p[er] me circum sup[er] centrum rotule lunae et acci-  
 pe in sp[ati]o v[er]sum extentu[m] digiti in latitudi-  
 ne duorum ratiarum vel ad placitum. Deum  
 ab eodem puncto ad circum interiore in tra  
 rotula divide in duas partes eglos et circum  
 duo circum in roto lunae pro foraminis. Sed in

rotula solis fac spatium cuiuslibet in <sup>q</sup> ex opposito  
venit et priore foramus in rota lune et  
reape idem spatium inter puncta et interiore  
rotam et diuide sunt in duas partes et tu  
videtur rotam pro face lune in rota solis  
et coloratur colore platis et herbis

Capitulum 12.

Pro fenestra faciendis in rota lune ad intell  
ctatem lune et quot horis luna luceat p nocte  
Dunde rotam lune in 4. qles diuide ab exte  
so digito p oculum hinc et per transuer  
sum cuiuslibet rote sibi fac linea Et circa  
digito fac una fenestram Dem in insula  
luna sibi in qly parte una ad platum et sic  
herbis rotam Post hoc insulas in altera  
rota sibi solis in ea linea q respicit fenestra  
unum horam in puncto ad punctum quot hore  
luceat luna per noctem et in alia linea  
ctatem lune prout hinc infra in p  
tabula et sic de singulis prout plament Post  
hoc in rota solis depinge faciem lune ut sibi  
pnt est ad respectum forans et q sicut est in app

TEXO